

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG
AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZAGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KOZLÖNYE

Megjelen hatonként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Közsegek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 8 K, t. utók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések negyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilt-tér so. 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarókpénztári csekk- és klíring 10,489. szám

Politika a köz- igazgatásban.

Irta: Iózza Imre.

Örök büne és szégyene a magyar törvényhozásnak, hogy a törvényeket nem az élethez, nem a viszonyokhoz méri, hanem külföldről importált kaptárára huzza rá.

Következmenye pedig az, hogyha a törvény nem fedi az államélet testét, magát a testet nyirbálja meg, csak hogy belezörithassa a törvénybe. S ha ennek dacára itt-ott mégis kinyul az élet egy-egy hajtása, az a közönytől el fagy, elszorvad, — dudva lesz belőle.

Ezekre az alkotásokra igazán rá illik, hogy okosan van a csizma fejelve, csak félre áll az orra.

Igy válik szükségessé, hogy a fejlődés praessusával haladva, vagy gyökeresen, vagy novellistikus uton törvényeinket folyton javítgatjuk.

Ugy vagyunk törvényeinkkel, mint az állommal és valósággal. A törvény annyira fedi az életet, mint az álom a valóságot.

Nálunk a törvény nem orvosság a közélet sebeinek gyógyítására, hanem eszköz a hatalom kezében, melylyel fertőzött és gyilkol a szerint, a mint a magasabb pártpolitikai tekintetek kívánják.

Avagy nem azt látjuk-e, nem ezt érezzük-e egész közigazgatási szervezetünkben?

Van-e egyetlen mocsoktalan tere a közigazgatásnak, hová még nem hatolt be a politika büzös iszapja?

Van-e egyetlen institutiója, mely ethikai tartalommal mentes minden pártpolitikai árnyalattól a közvéleményt, érdekeinek megfelelően szolgálja?

Van-e, vagy lehet-e egyetlen tisztviselője, ki tudását jobb érzését és hazafiai meggyőződését, egy egész ember akaratát egyedül és kizárólag a közérdek szempontjából gyakorolhatja és mérlegelheti?

Nincs. És nem is lehet; mert nálunk nem a közigazgatás vezet a politikát, hanem a politika vezet a közigazgatást; az a politika, mely a mindenkori pártérdekek diadalában keresi és találja meg utilitását.

Nálunk a közigazgatás egyszerűen slepje, uszálja a politikának, mely söpör, s ha kell ellakar mindent, a mi nem egyezik érdekével, irányzatával és céljaival.

Megbénítója s nem ritkán megölője az önkormányzati szervezeteknek, s e szervezetek kebelében a tisztviselői hatáskör független megnyilatkozásának és vezetésének akár a vármegyei, akár a városi vagy községi közigazgatásban egyaránt.

Ezért van az, hogy nálunk a közigazgatás az önkormányzat védbástyái között elposványosodott, s nem tudta megtalálni, de ha olykor-olykor nagy ritkán történelmi pillanatokban egy percre meg is találta igazi hivatását, nem tudott, nem volt ideje feladatának élni, mert a politika polip karjaival feladattól messi elragadta. Így született meg magában az önkormányzat kebelében a nagy eszméknek, ideáknak, törvénynek, jognak és igazságnak élő közigazgatási iskola helyett az a politikai iskola, mely életet adott a mindenhez értő és mindenre kapható ugynevezett „politikai fene gyerekek”-nek, kiknek előbb a hazug jelszavakkal hosszú ideig uralkodott szabadelvű, jelenleg pedig a vesztegetések jegyében született, címében is hamis nemzeti munkapárti kormányzásának égiszalatt a nemzet életének vezetésében döntő szerep jutott.

Ilyen auspiciumok között aztán ne azon csodálkozunk, hogy a magyar közigazgatás némelyek szerintross és „ázsiai” hanem azon, hogy miként lehetne más, mint a milyen a mindenkori kormányok képére és hasonlatosságára teremtett.

Azt mondják sokan, hogy az utak jó vagy rossz karban tartása fokmérője magának a közigazgatásnak is. Ha ez igaz, akkor sokkal jogosultabb annak a konzekvenciának levonata, hogy a közigazgatási viszonyok s egyáltalán az egész közigazgatás állapota, hü tükre s egyuttal signaturája is az egész és általános kormányzási politikának.

Ezen általános igazságból kiindulva, mikor látjuk azt, hogy a közigazgatás egyszerű korteszkeze a politikának, mikor azt, hogy a közigazgatási tisztviselő az önkormányzat mesgyéjén meszi tul politikai szolgálatban keresi és szerzi meg boldogulásának feltételeit, mikor tudjuk azt is, hogy a mai kormány nem a nemzeti akarat szabad megnyilatkozásának, hanem a különben gyenge közigazgatás erőszakosságának köszönheti hatalmi pozícióját: vajjon várhatjuk-e éppen ettől a kormánytól, hogy függetlenné, nem-

zetivé, erőssé és öntudatosá tegye azt a közigazgatást, melynek szolgálatai számára oly sok gyümölcsöt termének?

Vajjon várhatjuk-e, hogy az oly sokat emlegetett nagy reformmal a közigazgatást vissza adja eredeti rendeltetésének?

Nem! Es százszor nem; mert a ki a politika mocsarában született, annak a mocsárláz élet feltétele.

A kormánynak pedig élet feltétele, hogy a politika a közigazgatásban tovább hőmpölyögjön.

Egy újabb Világos.

Aligha ismerünk az újabbkori magyar törtélemben korszakot, a melyben akkora lett volna az általános depresszió, mint a mostaniban. Mintha teljesen kihalt volna a nemzet közszelleme. Üresség, sivárság, eszménélküliség lepte el a közéletet. Olybá tűnik elő a nemzet, mintha életének semmi célja nem volna többé. A politika szünete ezt a kétségbeesztő ürességet egymagában meg nem magyarázza, hiszen egy nemzetnek szellemi élete nem szünetelhet azért, mivel a politika szünetel. Nem szünetelhet meg akkor sem, ha a nemzet azokat a célokat, a melyeket egy bizonyos időben maga elé tűzött, mind elérte volna. A nemzeti élet oly gazdag és sokoldalú, hogy teljes kielégülést sohasem ismer; a kielégített törekvéseket, a megoldott problémákat nyomon követik az újak, a ki nem elégitettek, a meg nem oldottak. Csakis így lehet a nemzet haladása folytonos és szakadatlan.

De hol van a magyar nemzet ettől az állapottól! A közélet tele van megoldatlan problémákkal, a nemzet lelke csak kielégítetlen törekvéseket ismer és lát maga előtt. Nem lehet hát a mostani siri csöndet azzal magyarázni, hogy most már minden jól van, minden rendbe jött, a nemzetnek nem lehet mitsem akarnia, nincs már mit elérnie. Így hát önkéntelenül is az a másik magyarázat nyomul erőszakkal előtérbe, hogy a nemzet elvesztette a reményét arra, hogy törekvéseit megvalósíthassa és nemzeti létének nagy problémáját a maga céljai szerint megoldhassa. Ha ez így van, akkor az a politikai átalakulás, a mely ennek az évek június havában ment végbe Magyarországon, olyan katasztrófa számba megy, a melynél nagyobb csak azon a napon érte hazánkat, a melynek augusztus 13-án, a világsi fegyverletétel napján ülök hatvanegyedik évfordulóját.

Ilyen hangon irnak otthon a függetlenségi elvek szolgálatában álló magyar újságok, ilyenek látják a magyar nemzet jelenjét, szomorú jövőjét.

Igazuk van. Mi is szomorúnak látjuk hazánk jövőjét. De nem csodálkozunk a mai helyzetben, nem csodálkozunk pedig azért, mert a magyarországi sajtó kevés kivetellel mindig csak a hatalom árnyékában szeret meghuzódni és a maga, nem pedig az ország érdekét tartja szem előtt.

Hogys csodálkozhatnánk, a mikor egy tekintélyes budapesti lap, a mely egész a közelmúltig a fajmagyar álláspontot képviselte és hűségesen követte a koalíció zászlaját, a munkapárti győzelem után hirtelen köpenyget változtat és olyan elvek mellett kardoskodik, a melyek gátat vetnek a nemzetek modern fejlődésének, haladásának, boldogulásának.

Csalóka ábrándnak nevezi például a Budapesti Hirlap azt a hitet, hogy a választójog kiterjesztése hasznára válhat az országnak. A proletároknak tovább kell sínylődni, tovább kell nekik az igát huzni minden jog nélkül, mert ha adunk is néki jogokat, nem tudnak velük élni, nem tudnak sorsukon javítani.

Ilyen eszméket hirdet a köpenyforgató hazai sajtó. Pedig csak jönne ide Amerikába és figyelne meg, hogy milyen okosan tud az a magyar származású amerikai állampolgár a szavazati jogával élni, pedig itt Amerikában még csak nem is az a célja, hogy a sorsán javítson, mert hisz elég jó sorsa van.

Nem csodálkozunk a tespedesen, nem csodálkozunk, hogy a magyar nemzet egy újabb Világos elé érkezett, hogy a magyar nép elveszítette minden reményességét és hogy a milliónyi proletárok sóvárogva néznek Amerika felé, a hol nemesak az amerikai, de a magyar is boldogul.

Nem így kéne ennek lenni. Nem lenne olyan szomorú a jelen, olyan kevés reménynyél kecségető a jövő, ha Magyarországon a sajtó ugy tenné meg kötelességét, mint azt 1848-ban tette.

Csodákat lehet művelni a meghajlíthatatlan sajtóval. Országokat függetlenné, népeket boldoggá lehet tenni, ha azt a sajtó ugy akarja. Ezen fordul meg Magyarország sorsa. Ha a magyar sajtó megfújja a harci riadót, mint egykor Jerikó falai ugy dülnek össze az ósdi hagyományok nemzetölő düledező bástyái és a romokon felépül az új, a boldog, a független Magyarország.

— A zsidó ujoncok bevonulása. Az izraelita országos hada, tekintettel arra, hogy az idén a zsidó ünnepek okt. 4. és 5. napjára esnek, kérte a honvédelmi minisztert, hogy a zsidó ujoncok számára későbbi bevonulási időt határozzon meg. A honvédelmi miniszter most értesítette az iradót, hogy a közös hadseregbeli zsidó ujoncoknak csak október 7-én, a zsidó honvédujoncoknak pedig okt. 6-án kell bevonulniok. Végül közölte a miniszter, hogy a zsidó vallásu ujoncoknak október 13-án a szolgálat alól való fölmentése érdekében benyújtott kérelmet áttette a közös hadügyminiszterhez.

Méhészet.

Teendők kezdő méhészek számára.

Hiába vártuk nap-nap után a méhészetre nézve az idő jobbulását, egyformán kitarított a kellemetlen időjárás. Itt az ősz, tovább nincs mit várunk, vége a gyűjtésnek. A virágok le vannak tarolva, s a mi még itt-ott egy-egy őszi virág mutatkozik, abból számba vehető hordásra nem számíthatunk. A betelelés ideje bekövetkezett, a melyet e hónapban mulhatlanul el kell végezni, hogy az átvizsgálás alkalmával esett réseket még kijavíthassák. Miből áll a betelelés? A méhek alapos átvizsgálásából és a mutakozó hiányok pótlásából.

Most jelenleg nagyobb gondot kell fordítanunk az átvizsgálásra, mint jó hordásu évben. Nem elég, hogy az ablaknál egy két keretet levezünk és elég méhet és mézet találunk, történhetik, hogy meg egy pár keret kivétele után beljebb teljesen üres keretek vannak méh nélkül. Az ilyen kaptárból az összes keretet kiszedjük és a homlokfalhoz 1—2 himporos s következőleg a felső sorba teljesen befedett mézes, az alsó sorban pedig kevésbé mézes kereteket teszünk annyit, a mennyi a méhcsalád népességének megfelel. A ki méheire gondot fordít, annak most anya dolgában vizsgálni való teendője nincsen. A gyenge törzseket mulhatlanul egyesíteni kell, és az egyesítést lehetőleg minden tekintetben úgy kell végezni, hogy sikerrel járjon. Az egyesítendő törzsek közül a fiatalabb és jobb tulajdonsággal bíró anyát kell meghagyni, a két törzs építményét pedig úgy rendezni, a mint a szükség kívánja. Kezdő méhészek ezen műveletet legjobban megtanulhatják maguktól a méhektől. Ha egy jó népes törzset kiszedünk, a mely a felső keretsort mézzel teljesen megtöltötte és azt le is fedelezték, a fiasítás az alsó keretsoron van. Az ilyen berendezés úgy van, a hogy a méhek élete megkivánja, mert a méhek berende-

zéséhez még nincs olyan mester, mint maguk a méhek.

A mikor pedig a méhésznek kell, hogy berendezze, a lehetőleg mindig ahhoz hasonlóan kell berendezni a kaptarakat a betelelésre.

Kezdő méhészek, a kik még járatlanok a méhészetbe, okosan cselekszenek, ha elmennek gyakorlott méhészhez, a hol gyakorlatilag elsajátíthatják a betelelés körüli teendőket. Én bárkinek, a ki hozzám elfárad, készséggel díjmentesen megmutatom a méhek helyes betelelését.

Lehetőleg a méhek etetését mellőzni kell, mert az olyan méhek különösen kezdőknel nagyon hajlandók a rablásra. Etetésre cukrot egyáltalán nem ajánlok. A kik pedig kénytelenek etetni, mindig pergetett mézet etessenek. Ha a mézet kénytelenek venni, csakis megbízható helyről szerzzék be. Az etetés nagyobb adagokba történjék és megszakítás nélkül mindaddig, a míg a szükség kívánja, illetve a míg a hiány pótolva lesz. Azonban etetni csakis e hónapban ajánlatos, hogy a feleletett mézet meg lefedhessék, mert a fedetlen méz a tél folyamán megperjed és ez által a méhek egészsége veszélyeztetve van, sőt még el is pusztulnak. Az etetést csak este későn kell eszközölni és korán reggel eltávolítani az etető edényeket.

A tapasztatlan szalmakások, ha 7—10 kiló súlyosak, azok minden segítség nélkül kitelelnek, csak tavasszal kell egy kis gondot fordítani rájuk.

A méhek a rablásra ezután hajlandók s még annál inkább, miután szükségét érzik, kerülni kell minden olyan dolgot, a mi a méheket rablásra ingerli. Mézes kasokat és mézes kereteket a méheknek kitesztítés véget a szabadba tenni nem szabad, mézet a méhesbe elcsepegtetni, a kaptár falain repedéseket megtörni. 8 órán túl a nyílt méhesben a méhek építményét kiszedni nem tarasos, mert ezek a méheket rablásra ingerlik. Ha pedig a rablás

kitört, különösen kezdőknek, nehéz megakadályozni.

Székelyszombor, 1910. szept. 10.
Ambrus András,
méhész.

Gyermekgyilkos

„gyógyszerek.”

Évekkel ezelőtt, a „soothing sirup”-ok, csillapító gyógyszerek készítői aligha ismerték kutyvalékaik halálos természetét.

Az orvosi tudomány néhány évvel ezelőtt nem állapította meg ama szerek nagy részének rettenetes hatását, melyeket úgy gyermekek, mint felnőttek betegségei ellen orvosságként ajánlott.

Anyák nem gondolták, hogy a halál magvát ültették el gyermekeikben, midőn orvosságnak vélt kutyvalékkal tömték őket.

A dadák s ápolónők nem tudták, hogy erkölcsileg gyilkosság bűnébe esnek, mikor a gondjaikra bízott síró babákkal titokban holmi sirupokat etettek.

Lapkiadók nem is álmodták, hogy gyermekgyilkosság részesei voltak, midőn hirdették lapjaikban a mérges alkatrészeket tartalmazó kutyvalékokat.

De most minden megváltozott.

Az Egyesült Államok kormányának szolgálatában levő tudósok és vegyészek hivatalosan gyermekgyilkoló szereknek minősítettek számos készítményt, melyeket Amerikaszerterő gyógyszerekként árusítanak. Ime elsoroljuk ezeket az angol lapokban nagyban hirdetett méregtartalmú „gyógyszereket”:

„Mrs. Winslow's Soothing Syrup”;

„Children's Comfort”;

„Dr. Tahey's Pepsin Anodyne Compound”. Ezek morphine sulphate-t tartalmaznak.

„Dr. Fahrney's Theeting Syrup” morphine és cloroform tartalommal.

„Dr. Fowler's Strawberry and Peppermint Mixture”, melyben morphium van.

„Dr. Groves Anodyne for Infants” szintén morphine sulphate tartalmú.

„Hooper's Anodyne, The Infants Friend” morphine hydrochloride tartalommal.

„Jadway's Elixir for Infants”, melyben codein van.

„Dr. James Sooting Syrup”, mely heroint tartalmaz.

„Krepp's Baby's Friend”. Ez is morphine pulphate tartalmú.

„Dr. Miller's Anodyne for Babies” melyben morphine sulphate és chloral hydrate méreg van.

„Dr. Mofflett's Teethina Teething Powders”, melyben porrá tört opium van.

Végül „Victor Infant Relief”, mely cloroform és connabia indica-t tartalmaz.

Ha valamely anya véletlenül éppen az itt elsorolt „gyógyszerek” egyikevel etetné gyermekét, öntse ki azt a kutyvalékokat, ha sír, szenved is a kised. Minél jobban szenved, minél nagyobb az adag, melyet mi rossza sem gondolva, a gyermeknek adunk — annál biztosabban gyilkoltuk meg vele a gyermeket. De ha felhagyunk a kutyvalékkal rövid idő múlva kiveveri a kisedet, mit a mér g ártott neki és a természet helyre pótolja azt a kárt, melyet mi okoztunk a gyermeknek.

(Cleveland Press.)

HIREK.

ŐSZI TÜCSÖK DALA.

Irt: ZEMPLÉNI ÁRPÁD.

Óreg bükkfa oldalához dülök,
Nincsen bandám, magam hegedülök.
Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Őszi rózsa, őszi nóta járja,
Boldog paraszt! vele gyűjt a párja.
Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Rozskalászok zizegnek a szélben,
Majd megfagytam tegnapelőtt délben.
Gyűjts, gyűjts! hull a dér.
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Tárca.

Az örökség.

Irt: Verő Endre.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

A vidéki élet sehol olyan álmosnak, olyan egyhangúnak nem tűnik fel, mint abban az egyszerű, tiszta kis mezővároskában, ahol történetünk lejátsszódik. A kis házcskák tökéletesen egyformák s szinte hihetetlennek látszik, hogy élő teremtségek laknának benne. Leginkább visszavonultan élő nyugdíjasok lakói, kik már az élet hivatásos örömeiről régen lemondtak s most viharvert tagokkal igyekeznek a pihenésben gyönyörűt találni, egyebet az elkoptatott élet ugysem hagyott rájuk. A házcskák körül kert van s kertben a csendes öregek szemlélhetők, amint egyet-mást tesznek-vesznek, saját művelte kicsiny földesekjűkön.

Az egyik ház ablakában egy fiatal leány ül. Vagy husz esztendősen lehet. Hogy szép is legyen, ahhoz egy kis boldogság hiányzott neki... vagy egy kis büszkeség. De ezen gyengéd, szőke arcokon, ezen a kecsesen gömbölyödő vállon minden eltörült a létnek rájuk neheződő árnyéka. Ez

a kedves gyermek az élet ucajának nem a napos oldalán született. Elgondolkozva tartott a kezében egy levelet, tekintete bele vészett a cserős napfénybe. Egyszerre összerezzen, mert az ajtón kopogtattak. Bizalmasan anélkül, hogy a szabót megvárná, lépett be a szobába az öreg cseléd. Feszült figyelemmel fordult a fiatal leány tekintete a kezében levő levélről erre az asszonyra, akinek durva paraszt vonásai, akinek simán hátrafésült fekete hajában a fehér főkötő alatt ezüstös szálak húzódtak, a kinek a keze tanuskodott arról, hogy hajdan mezei munkát végzett.

Amíg Aliz — így hívták a fiatal leányt — elgondolkozva nezte a cselédet, ez így kiáltott fel:

— Oh, kisasszony, önmaga megvetette az ágyát?

— S miért ne tettem volna, Geróné? Otthon is így szoktam.

— Az nem mindegy. Itt a kisasszony vendég, a mostoha nagynénjénél üdülésre, mulatságra van meghívva. Itt Aliz kisasszony, egy kicsit elkel kényeztetnie magát... A míg így beszélt Geróné, fel és alá járt a szobában, keresett valami kis port, a lit letörölhessen, valami félretolt

butordarabot, amit helyre igazíthasson.

— Meg kell bocsátania kisasszony, ha úgy beszélek, mintha a ház az enyém is lenne. De hiszen régen vagyok már itt az urnómnél, ő szoktatott hozzá a bizalmasodáshoz. Remélem nem sérttem meg ezzel a kisasszonyt.

Aliz megrázta a fejét. — Igazán nem érdemes nekem itt motozkálni — mondta a cseléd, — hiszen mindent úgy rendbe hozott, mint egy angyal. Holnap iparkodni fogok, hogy korábban jöjjelek, de szegény urnóm felöltöztetése mindig olyan sokáig tart, mert maga nem képes... Nem az én kötelességem volna korán menni, — mondta Aliz, csaknem szomorú komolysággal, nem az én kötelességem volna-e béna nénémet ápolni, a mikor itt vagyok a közelében?

Geróné, meglepetve ettől a keserűségtől, a mi ebben a mondatban volt, odaállt egészen Alize elé és csipőre tévé a kezét, jólelkűen nevetett.

— Hát e miatt bántódik kisasszony? E miatt ugyan ne szerezzon magának egy rossz percet sem. Önnek az a kötelessége, hogy olyan

kedves legyen, mint a milyen én és a szegény nagynénje házába napsugarat hozzon, hangosan felolvasson neki, szóval megtegye mindazt, a mire én, együgyű vén teremtés képes nem vagyok, De a mi különben a munkát s az ápolást illeti, amire olyan betegnek van szüksége, aki évek óta béna, ahhoz az ilyen finom kisasszony nem is ért. Az inkább hozzá illik az olyan vén cselédhez, mint a milyen én vagyok! Azután kell ahhoz keménység is. A kisasszony vigasztalgatná, sirna akkor is, amikor nem kell, nagyon is lagy lenne. Nem, nem, maradjon csak a dolog úgy, ahogy most van! Nem, nem. Most megyek, hogy elkészítem asszonyomnak a csokoládét, de ön fogja neki bevinni Aliz kisasszony. Ez étvágyat fog neki csinálni, hiszen önt annyira szereti.

A mikor Geróné elment, Aliz megint kezébe vette anyja levelét, újból végig olvasta. Néhány hely sokáig fogva tartotta tekintetét.

Az apád és én nem vagyunk hasonlók, mint ahogy az okosság parancsolja, ha csak jövőt, egy kis hozományt biztosíthatunk neked. Így tehát arra kell emlékeztetnünk gyermekem, hogy miért küldtünk el nagy-

Dzsimmu ucsce, meg is fagytam
[volna.]

Egy pohár bort ha nem kaptam
[volna.]

Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Hideg harmat folydogál a cser-tőn,
Búsan kiállt a szarvas az erdőn.

Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Borus szavat tehetném bár én el,
Bibor erdők brokát levelével.

Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél.

Lenne télen andalító elmék:

Mily szép volt az őszi tájék nemrég!

Gyűjts, gyűjts! hull a dér,
Gyűjts, gyűjts! jön a tél

— **Ha' az ózás.** Részvétellel közöljük a következő gyászjelentést: Alólirottak a szív legmélyebb fájdalommal tudatják, hogy a hű férj, szerető gondos édes apa, nagypapa, rokon és jó barát Mészáros Lajos folyó év szeptember 13-án d. u. 4 órakor életének 63-ik, boldog házasságának 38-ik évében hosszas szenvedés után jobb létre szenderült. Egy valóság-gal küzdő család apának lelke szállt mennybe, mert tiszta hite és jelleme a multba örködni fog egy a gyermekei, mint azok fölött, akik ismertek. E leirhatatlan fájdalomban Krisztusnak szava jut eszünkbe, hogy: „Ő már megharcolta ama nemes harcot“, hitét megtartotta, az Isten és családjának élt. Feledhetetlen emléket örizni fogja bánatos szívünknek soha ki nem alvó szeretete. Drága halottunk hűit tetemét folyó hó 15-én d. u. 4 órakor fogjuk Bem-utca 3. sz. házából a ref. egyház szertartása szerint a helybeli ref. sírkertbe örök nyugalomra elhelyezni. Nyugodjék csendesen, béke lengjen porai felett.

— **Csak egy virágszálat.** A József kir. herceg szanatórium egyesület jelige alatt évek óta november 1-én azzal a kerelessel fordult a társadalomhoz, hogy halottak napján egy szálat virággal kevesebbet kössenek a

szeretteiknek szánt koszoruba és ennek az egy szálat virágnak az árát ajánlják föl a szegény tüdőbajosok részére. Ebben az évben az egyesület a nyilvános könyöradomány gyűjtése körül a közigazgatási hatóság önkéntes segítségét is igénybe óhajta venni és ezért azzal a kérelemmel fordult a belügyminiszterhez, hogy népmentő vállalkozásának sikere érdekében a tüdőbajosok ügyét a törvényhatóságok figyelmébe ajánlja. A belügyminiszter most körrendeletet intézett az összes törvényhatóságokhoz és felhívja őket, hogy az egyesületet a legmesszebb menő támogatásban részesítsék.

— **Elvi határozat a munkásbiztosítás dolgában.** A közigazgatási bíróság rendkívül fontos és egy munkaadókat, mint pedig a munkásokat, közelről érdeklő munkásbiztosítási ügyben hozott elvi határozatot. Eszerint a közigazgatási bíróság kimondta, hogy a biztosításra kötelezett egyén már a biztosításra kötelező foglalkozásba való lépése pusztán ténye által biztosítottak tekintendő. akár bejelentette őt a munkaadó a munkásbiztosító pénztárba, akár nem. Kimondta a közigazgatási bíróság egyben azt is, hogy a pénztárnak a kórházi ápolási költségek viselése tekintetében fennálló kötelezettsége független attól, hogy a bejelentést elmulasztó munkaadóval szemben a pénztár az 1907. évi XIX. törvény-cikkben megadott visszkereseti jogát érvényesíteni tudja-e vagy nem. A közigazgatási bíróság ezen fontos elvi határozatára egy konkrét eset szolgáltatott okot, amidőn egy téglavető aki biztosítási kötelezettség alá esett, munkába lépett egy téglavető-mesterhez, a munkaadó azonban törvényellenesen nem jelentette be a kerületi munkásbiztosító pénztárnál. A közigazgatási bíróság véleménye szerint az alkalmazott a munkaalépés ténye által igényjogosult tagjává lett a pénztárnak, úgy, hogy midőn megbetegedett és kórházba került, a 14 napi ápolási díj megfizetésére a közigazgatási hatóság a kerületi munkásbiztosító pénztárt kö-

telezte, tekintet nélkül arra, hogy visszkereseti jogát érvényesíteni tudja-e vagy nem, a bejelentést elmulasztó munkaadóval szemben. A közigazgatási bíróság véleménye szerint ugyanis a munkásbiztosítási törvénynek éppen azon intenciója, hogy a biztosításra kötelezetteknek tagsági jogát és ebből kifolyólag a betegséglegelyezésekre való igényét függetlenné tegye, két, teljesen befolyásuk, sőt a legtöbb esetben még tudomásuk körén is kívül eső körülményről, t. i. attól, hogy először eleget tesz-e a munkaadó bejelentési kötelezettségének és másodszor az illető munkaadó fizetéképességére. Ezen indokoknál fogva a közigazgatási bíróság a panaszt elutasította.

— **Kolozsvár — az öreg honvédekért.** Kolozsváron mozgalom indult meg a 48-as honvédek és özvegyei felségelyezésének ügyében. Óváry Elemér dr. városi tiszti főügyész kezdeményezésére eddig 89 bizottsági tag irta alá az indítványt, mely azt célozza, hogy a kolozsvári 48-49-es honvédok és azok özvegyei mostani nyomoruságos helyzetükből kissé jobb viszonyok közé jussanak. Kolozsvárt 29 honvéd él még és 15 honvéd özvegye. Az indítvány szerint a honvédek 40, az özvegyek havi 20 korona segélyt kapjanak Kolozsvár városától és ez a felemelt segély október 1-én kezdődjék és mondassék ki, hogy az felebbezésre való tekintet nélkül, a belügyminisztérium jóváhagyását be nem várva, hajtassék végre. Egyszermind a város írjon fel a képviselőházhoz és a társ-törvényhatóságokat szólítsa fel hasonló eljárásra.

Nyilt-tér.*

A következő sorok közzétételére kértünk föl: A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség templomában levő Chioflek testvérek által készített új és modern berendezésű orgonánkról meggyeszte nagyított és a valóságnak meg nem felelő tulzott

*) Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

hirek keltek szárnya. Hogy ezen nem minden célzat nélkül terjesztett hírek mennyire alaptalanok voltak, mutatja az, hogy a Chioflek cég egyik képviselője f. hó 13-án délelőtt alig 2 órai munka után az orgonát teljesen rendbe hozta. Az új orgona most már kitűnően szolgálja célját s nevezett cégnek is mindenben becsületére válik.

Áz egyházközség nevében:

Bölny Vilmos
lelkész.

Nyilatkozat

Somogyoni róm. kath. egyház részére Chioflek testvérek nagyon jutányos áron s a jelenkor kívánalmainak tökéletesen megfelelő négy változatu új orgonát készíttetek, a melynek tiszta intonálása, hangolása és gépezete minden irányában kiváló teljességéről meggyőződve: nevezett céget nyugodt lelkiismeretem bensőségével bárhová melegen ajánlom.

Somogyon, 1910. szeptember 7.

Véglér Gyula s. k.
nyug. zenetanár.

Pálmay József ur dühbe gurult a miatt, hogy könyvének egy kis részére észrevételt tettem és a tisztelességgel megegyeztetetőknek véli, a tárgytól eltérve ferdíteni, piszkolódni, azt irván magán levélben is, hogy könyvét országos arcátlansággal is védeni fogja, 17 sajtópere volt már stb.

Az augusztus 20-án megjelent főrmédvényere beküldött soraim maig sem adatván közre, most ily uton adom értesére, hogy állitasaimet fönntartom és fogadast ajánlok. Ha hiteles adatokkal képes igazolni könyvének általam kifogásolt tartalmát, neki van igaza s ez esetben raktáron levő összes könyveit megveszem — mert panaszolja, hogy én nem pártoltam, — de ellenkező esetben nekem van igazam s ez esetben fizessen ő a nyomdász segélyegyletnek csupán 100 koronát. A fogadás egyenlőtlen s ha van benne tisztességérzet elfogadja. Szováta, 1910. szept. 10.

Gaggi Samu.

nénéhez, nem mi vagyunk-e csupán csak a családja? Valóságos botrány volna, ha a lányunknak idegeneknél kellene dolgozni, míg kis vagyona valakinek másnak jut. Egy kitanult cseledeknek, a ki tudja a módját, hogyan kell nélkülözhetetlené tenni magát, s aki szinte az egyetlen urává lett a háznak. Milyen ez az asszony? Nem irsz róla semmit. Csakugyan olyan rossz parasztasz cszony, mint ahogy nekünk leirták. Kepes lesz-e vele felvenni a harcot, te szelid galamb te? Tudja-e néné, hogy a mögött az asszony mögött nagyon furcsa kis rokonság leskelődik, több semmirekélő, mint szorgalmas munkás. Ezek mind a néné örökségére várnak. Ügyes légy gyermekem. Hódítsd meg a nént. Különben bele kell nyugodnod abba, hogy letedd a vizsgálatot, nevelőnő légy s lemondj minden reménységről, hogy valaha ferjhez mehess...

— Itt a csokoládé Aliz kisasszony Az ezüst tálcán ott illatozott a csészebe a finom aromatikussá ital, mellette aránysárga zsemlyécskék heverték. Ha már elkészítette Gerőné, vigye be is maga!

— Dehogy viszem. sokkal jobban

fog izleni neki, ha az ön kezecskéjéből kapja.

— Mondja Gerőné... Mit parancsol Aliz kisasszony.

— Igaz az, hogy magának szegény rokonai vannak falun, a kike segít? Az asszony jólelkű vörös arca már nem lehetett vörösebb, csak a szeme vörösödött ki s megnevedesedett.

— Edes Istenem, igen... A szüleimet, akik már nem tudnak dolgozni, míg a kicsikéket, a meghalt testvérem fiait, akik még nem értenek a munkához. Adja ide a csokoládét, majd beviszem a nénének. A szomszéd szobában halovány, mosolygó asszony ült nagy karosszékekben, a lába puha sálókba volt takarva.

Aliz... gyere csak... nézd, hogy civakodik Cézár, meg Pompéjus!

A két kutya ott birkozott a földön.

Ugy-e — kiállt fel a béna asszony, — ez az élet képmása!...

Mondhatom neked, hogy nem sajnálom, hogy nincs már részem benne.

S az asszony őszintén beszélt. A tagjai merevsége hatással volt gondolataira is. Csak úgy tudja elképzelni, az újból való részvételét az

emberek küzdelmében, hogy neki akkor is tépettek, roncoltak az idegei, nem pedig egészséges szervezettel s ez a gondolat megijeszti. Kis házának büszkesége, az öreg Gerőné ragaszkodása, a kutya, ez az a forma, a melyet számára a szerencse ölt, mióta a tagjai megbénultak.

Nénem, levelet kaptam az anyámtól Nos, kicsikém és mit ír?

Haza hívnak, — mondta Aliz kissé reszkető hangon, hiszen tudod, vizsgálatokat kell tennem...

Ne keress kifogásokat! Fiatal leány csakhamar ráun a beteg néjénel való unalmas életre!

S a neni bosszusnak látszott, de nem szomorunak.

Tudod, kicsike... Annál rosszabb neked... az én életemből már nincs sok hátra, később nem bántad volna meg, ha elszenvedtél volna mellettem egy kis unalmat.

Unalmat! Az álmadozó Aliz nem unta magát a hallgatás házában. Ellenkezően, a létért való küzdelemtől félt. De inkább felveszi tiszszert azt a küzdelmet, mint...

Ahogy akarod... egész a mult hónapig megvoltam nélküled, majd megpróbálok tovább is, ugy-e jó Gerőnéni!

Az öreg cseléd épen belepett, a becsületes meglepődés kálltását hallatta,

A kisasszony elhagy bennünket?... Nem tudtam elég kényelmet szerezni neki!

Oh nem, sok hálával tartozom önnek Gerőné többel mint csak sejtje is! S ugy volt gazdagon utazott el a gyengéd érzésű leány, gazdagabban mint a minő lett volna a sovárgott örökség által, melyet meghagyott azoknak, a kiknek ugylátszik több igényük volt rá. A kincs, melyet lefedezett benne magában pihent. Energia, becsület, méltóság, bátorság.

Olyan vagy mintha örököltél volna! kiállt fel az anyja a mikor hazatért.

A látszat csal, — felelte Aliz mosolyogva, de légy nyugodt anyám valamit hoztam magammal abból a csendes házból. Ismerem most már az öreget, amit a bátor cselekvés okoz, — nem félek többé az élettől.

Szenkovits János Utódánál

SZÉKELYUDVARHELYI KÉSZEN

Férfi és fiu ruhák Fehérneműek Felöltők

Kosztümök Blousok Cipők és kalapok

óriási választékban és legutánabban kaphatók.

Magyar Könyvtitelti Polyóirat

havi folyóirat a könyvtitelti ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Karpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszler-u. 27. Mutatványzámat szivesen küld a kiadóhiv.

B O R!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898 Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.
Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Kis emberek. Elbeszélések. Valter Ernő kiadása. Budapest, 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Dido. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fel iv; ára füzve 2 K, magyar stílus diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda, 1906

Bosszú. Oszták hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Bulovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondái és történelmi hősenek. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Bélyegzők

Megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Névjegyek Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint gyászjelentések.

ugyszintén mindenféle könyvnyomdai és könyvkötői munkák izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos územre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézik.

Hirdetések felvételnek a "Székely-Udvarhely" kiadóhivatalában

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy-mód: tifusz, kolera, toroklob, ruhl verhas, mindenféle himlő és vörheny orban, bujakör, szamárhurut, agy-tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bél-gyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag-, bajok, skrofula, közsvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkór-ság, szárazbetegség (tuberkulózis-torok- vagy mandolagyulladás, gyo-morkatarus, örülés stb. ellen. Irta:

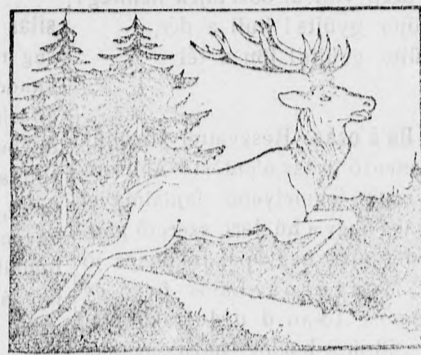
Figyelmeztetés!

A Schicht szarvasszappant

valódi csakis a

Schicht!

névvel és a „szarvas“ véd-jeggyel!

DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára 3 korona. Kapható: **Betegh Pál** könyvkiadóhivatal Székelyudvarhelyt és valamennyi könyv-kereskedésben.

1848 eredeti anrcia angol, f és amerikai toalett-modell közül a **BUDAPESTI BAZÁR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona.** Ingyen mutatványszámot küld a **"BUDAPESTI BAZÁR"** kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhe y negye legerjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedésénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien

legjobb magyar gyártmányú diszlelvélpapírok. Ezeken kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- 20-féle helybeli felvétel, levélpapírosok stb. **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvádi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATO- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papír, szűrő-papírok, torta- és befozó-papírok, könyvkötő papírok és papír-különlégségek. Kártyapapírok.

Lemez-papírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegy-füzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépirási és rond-irási minták. Olcsó legyező-fal-rajzek, klozet-papírok, szivarka-hüvely, szivarka s névjegy-tárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatóságai és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávé-házi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek st. dango-ló-sipok és csomák. Mono-grammok fehérnemű és levél-papírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes **Magyar Könyvtár**. A székelyudvarhelyi **középisko-lakban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másoló-könyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögme-rő, rajzdeszkák, tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zseb-tintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb